

Departament de Periodisme

Curs 1991 - 92

Programa de l'Assignatura:

REDACCIÓ PERIODÍSTICA II

.....

.....

.....

Codi Assignatura: 3011 - C

Professor/s:

I. TUBAU

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Facultat de Ciències de la Informació

Universitat Autònoma de Barcelona

PROF: IVAN TUBAU
Dr. en Filologia.
UB., 1979.

DEPARTAMENT DE PERIODISME

Graduat en Periodisme
Escuela Oficial de Periodismo (Madrid), 1969
Graduat en Art Dramàtic,
Institut del Teatre (Barcelona), 1961.

TREBALLS DE RECERCA O DE SÍNTESE SIGNIFICATIUS

1. *Teoría y práctica del periodismo cultural*. Barcelona, Ate, 1982.
2. *Crítica cinematográfica española*. Barcelona, Universitat de Barcelona, 1983.
3. *El humor gráfico en la prensa del franquismo*. Barcelona, Mitre, 1987.
4. *El català que ara es parla. Llengua i periodisme a la ràdio i la televisió*. Barcelona. Empúries, 1990.
5. *Paraula viva contra llengua normativa. El català espontani als mitjans audiovisuals*. Barcelona, Laertes, 1990.

ACTIVITATS PROFESSIONALS SIGNIFICATIVES

1. Articulista, crític, redactor o director de diaris i revistes des de 1958.
2. Locutor, redactor, guionista, reporter, director o entrevistador de televisió des de 1964.

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA

Convertir l'aula en un àmbit d'anàlisi i producció de textos periodístics d'opinió.

TEMARI

1. *L'ofici d'escriure*.
Escriure és una tècnica. Aprendre a llegir abans d'aprendre a escriure. Escriure com es parla, escriure com s'escriu (JRJ). De la paraula viva (Joan Maragall) a las palabras vividas (Jorge Guillén). La persiana és verda, (Josep Pla). L'escriptura periodística, una literatura que treballa amb materials subministrats per la realitat. El periodista que escriu en una zona de llengües en contacte. Interferències i bilingüismes. Models de llengua. Més enllà de la norma. De la falta a la transgressió.
2. *Inspiració i transpiració*.
La idea nucli (Borau) i el superobjectiu (Stanislawski). Planificar, estructurar, fer esquemes, apuntar idees. Fer l'esborrany, retocar-lo, revisar-lo. Forma definitiva retocable. O bé, potser, fer-ho tot tal com raja i repetir-ho si cal (Matisse). Afegir o treure. Redactar vol dir escriure, però escriure no és només redactar. L'estil, com les ungles, és més fàcil tenir-lo brillant que net.

3. *Sempre s'opina.*
Objectivitat i subjectivitat. Fets sagrats, comentaris lliures?. Selecció i manipulació de fets procedents de la realitat real". La realitat periodística: només allò que surt als mitjans existeix. El periodista com a mediador i com a *gatekeeper*. Els recursos per aconseguir l'aparença d'objectivitat. Ves-hi, mira, escolta, pregunta i explica-ho tan bé com sàpigues (Mark Twain). Opinió implícita: la manipulació oculta. Opinió explícita: la subjectivitat declarada. Fabricació de polèmiques. Les cartes dels lectors o el *feedback* controlat.
4. *Encara hi ha gèneres*
Informació, interpretació, opinió. Els estils tradicionals: informatiu, amè, editorialitzant. Vigència de la divisió per gèneres. Mescla i hibridació en els nous periodismes. El periodisme informatiu de creació barreja fets, opinions i interpretacions. Narració informativa: la dada relatada. Les seccions d'opinió a la premsa diària o setmanal d'avui. Els gèneres d'opinió explícita en el periodisme actual.
5. *Per l'article*
 - 5.1. Tipologia dels articles: a) Segons l'extensió: nota, glosa, davantal, bitllet, comentari, article de 700 a 1000 paraules. Un professional és precís pel que fa a l'extensió. b) Segons el contingut: article de costums, divulgació (científica, històrica, etcètera), assaig, creació literària, retrat. c) Segons el caràcter: el comentari, la columna. Adequació de l'estil a l'extensió, contingut i caràcter de l'article.
 - 5.2. El comentari de secció. Un treball d'especialista. El punt de partida informatiu com a eix vertebrador. L'estil interpretatiu: la subjectivitat objectivada. Un to digne i neutre, gris si cal.
 - 5.3. La columna o article de firma. La firma: quan qui ho diu importa més que què s'hi diu. L'estil identifica. La subjectivitat explícita com a clau. Del pamflet al dietari. La columna segons la periodicitat (diària o setmanal). El setmanari: la pàgina de firma també és una columna. L'alternança amb altres columnistes al mateix racó del diari. El columnista pot ser una coartada del mitjà.
 - 5.4. El retrat. El personatge és l'element substancial. Classes de retrats: físic, psicologista, professional. Hi ha retrats que són biografies condensades. De l'hagiografia a l'execució. Entre la fotografia retocada i la caricatura cruel. Caricatura personal dibuixada.
 - 5.5. L'editorial. L'opinió explícita del mitjà. Un estil despersonalitzat, un gènere sense firma. Qui decideix quan, sobre què i com s'editorialitza. L'executor material. Politització i transcendentalització. Editorialisme o sol·licitació d'opinió: l'editorial sempre vol convèncer d'alguna cosa. Tipologies de l'editorial: la sentència, el sil·logisme, el sermó. Tècniques argumentatives.

6. *La crítica és cosa de gustos.*
El presentisme. La cultura: criteri democràtic o despotisme il·lustrat. Del diari d'informació general a la revista especialitzada. La cultura és un luxe, la crítica un refugi. El crític és un jutge que ha de justificar els seus gustos. Especialitzacions segons l'objecte de la crítica: llibres, art, cinema, teatre, música. Maneres de fer crítiques. Crítics terribles i crítics amables. El crític, l'artista, el públic i el lector.

BIBLIOGRAFIA

1. *Tècnica de l'escriptura*

- ~~CASSANY, D.~~: *Descriure escriure*. Barcelona, Empúries, 1987.
~~SERAFINI, M.T.~~: *Cómo redactar un tema*. Barcelona, Paidós, 1989.

2. *Llengua i normatives*

- ~~FERRANDO, A.~~, (ed.): *La llengua als mitjans de comunicació*. València, Institut de Filologia Valenciana, 1990.
~~FERRATER, G.~~: *Sobre el llenguatge*. Barcelona, Quaderns Crema, 1981.
~~PERICAY, X.~~ i ~~TOUTAIN, F.~~: *Verinosa llengua*. Barcelona, Empúries, 1986.
~~PERICAY, X.~~ (ed.): *L'altra cara de la llengua*. Barcelona, Empúries, 1987.
~~SOLÀ, J.~~: *L'obra de Pompeu Fabra*. Barcelona, Teide, 1987.
~~TUBAU, I.~~: *El català que ara es parla*. Barcelona, Empúries, 1990.
~~TUBAU, I.~~: *Paraula viva contra llengua normativa*. Barcelona, Laertes, 1990.
~~VALLVERDÚ, F.~~: *L'escriptor català i el problema de la llengua*. Barcelona, Edicions 62, 1975 (1a ed., 1968).

3. *Llibres d'estil*

- ~~AGENCIA EFE~~: *Manual de español urgente*. Madrid, Cátedra, 1985.
~~DIARI DE BARCELONA~~: *Un model de llengua pels mitjans de comunicació*. Barcelona, Empúries, 1987.
~~EL PAÍS~~: *Libro de estilo*. Madrid, El País, 1990.
~~FERNÁNDEZ BEAUMONT, J.~~: *El lenguaje en el periodismo moderno*. Madrid, SGEL, 1987.
~~LACREU, J.~~: *Manual d'ús de l'estàndard oral*. València, Universitat de València, 1990.
~~MOLLA, F.~~: *La llengua dels mitjans de comunicació*. Alzira, Bromera, 1990.

4. *Periodisme*

- ~~BERNAL, S.~~ i ~~CHILLÓN, L.A.~~: *Periodismo informativo de creación*. Barcelona, Mitre, 1985.
~~CASASUS, J.M.~~: *El periodisme a Catalunya*. Barcelona, Plaza & Janés, 1988.
~~GOMIS, L.~~: *El medio media*. Barcelona, Mitre, 1987.
~~GOMIS, L.~~: *Teoría del periodismo*. Barcelona, Paidós, 1991.

5. Gèneres

BONADA, L.: *L'obra de Josep Pla*. Barcelona, Teide, 1991.

CASASÚS, J.M.: *Lliçons de periodisme de Josep Pla*. Barcelona, Destino, 1986.

GOMIS, L.: *Teoria dels gèneres periodístics*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1989.

MARTÍN VIVALDI, G.: *Géneros periodísticos*. Madrid, Paraninfo, 1973.

6. Humor gràfic

TUBAU, I.: *El humor gráfico en la prensa del franquismo*. Barcelona, Mitre, 1987.

7. Crítica

CATELLI, M., et alii: *En els límits de la crítica*. Barcelona, Fundació Caixa de Pensions, 1988.

HUNT, F.: *Reseña periodística*. México, Editores Asociados, 1974.

TUBAU, I.: *Teoría y práctica del periodismo cultural*. Barcelona, Ate, 1982.

TUBAU, I.: *Crítica cinematográfica española*. Barcelona, Universitat de Barcelona, 1983.

WOLFE, T.: *La palabra pintada*. Barcelona, Anagrama, 1976.

8. Models

BARRIL, J.: *Album de cromos i 57 retrats*. Barcelona, La Campana, 1988.

FERRATÉ, J.: *Provocacions*. Barcelona, Empúries, 1989.

MONZO, Q.: *La maleta turca*. Barcelona, Quaderns Crema, 1990.

WOLFE, T. (antòleg i prologuista): *El nuevo periodismo*. Barcelona, Anagrama, 1976. (Hi ha reimpressions posteriors.)

XAMMAR, E.: *Periodisme*. Barcelona, Quaderns Crema, 1990.

MÈTODE

El treball sobre cada tema es distribueix en quatre fases:

1. El professor fa una síntesi teòrica breu, amb orientacions bibliogràfiques, destinada a ajudar l'estudiant a preparar el tema.
2. Estudiants i professor debaten el tema, a partir de mostres aportades pels alumnes, extretes de la premsa diària o setmanal.
3. Els alumnes escriuen textos a classe.
4. Alguns dels textos escrits pels alumnes es fotocopien, comenten i refan si convé. En l'anàlisi i reelaboració hi participen els estudiants que volen. El professor modera el debat i si cal hi intervé.